

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю»
26 жовтня 2018 року*

УДК 657.1

ПРИБУТОК ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, РЕЗЕРВИ ЇХ ЗБІЛЬШЕННЯ

Мелень Олена Валентинівна,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку,

Ворожбит Т. В.
магістр кафедри економічного аналізу та обліку
Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків

Активна ділова діяльність підприємства характеризується фінансовими результатами, зокрема прибутком, отриманим від господарчої діяльності. Прибуток є важливою і головною рушійною силою економіки, основним спонукальним мотивом діяльності підприємств.

Прибуток, як найважливіша категорія ринкових відносин, виконує певні функції: характеризує економічний ефект, отриманий у результаті діяльності підприємства; має стимулюючу функцію; є одним із джерел формування бюджетів різних рівнів.

При створенні підприємства, його власників хвилює перш за все його прибутковість, що означає покриття прибутком витрат організації. Чим більший прибуток, тим ефективніше відбувається розвиток і з'являються можливості для розширення господарчої діяльності підприємства.

Прибуток у класичному розумінні являє собою різницю між ціною продукції (товарів, робіт, послуг) і затратами на виробництво продукції (товарів, робіт, послуг), тобто її собівартістю. Прибуток є якісним показником, оскільки він синтезує всі сторони діяльності підприємства [1].

В умовах ринкової економіки значення прибутку величезне. Прагнення до його одержання орієнтує товаровиробників на збільшення обсягу виробництва продукції, потрібної споживачеві та зниження витрат на виробництво. Це показник, що найбільш повно відбиває ефективність виробництва, обсяг й якість зробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості.

Для прийняття багатьох управлінських рішень потрібно знати не тільки розмір отриманого підприємством прибутку, але і прибутковість підприємства. Прибутковість підприємства вимірюється двома показниками — прибутком і рентабельністю. Прибуток виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів, а рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва [2].

Рентабельність безпосередньо пов'язана з величиною прибутку. Вона виступає індикатором прибутковості підприємства, а також характеризує ефективність вкладеного капіталу, розпорядження грошовими та матеріальними коштами. Вона характеризує ступінь дохідності, вигідності, прибутковості.

Рентабельність вимірюється за допомогою цілої системи відносних показників.

Показники рентабельності більш повно, чим прибуток, характеризують остаточні результати господарювання, тому що їх величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами, тобто вони показують частку прибутку в кожній грошовій одиниці витрат. Показники рентабельності є важливими характеристиками формування прибутку підприємств, оскільки вони більш повно, ніж прибуток, характеризують узагальнюючі результати господарювання. Їх використовують і як інструмент в інвестиційній політиці і ціноутворенні.

Резерви збільшення сум прибутку та рентабельності пов'язані з напрямками господарювання підприємства. Збільшення показників рентабельності підприємства значною мірою залежить від зростання чистого прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства після сплати

податків. Для одержання максимального прибутку та підвищення рентабельності підприємство повинне найбільше повно використовувати ресурси, що знаходяться в його розпорядженні; нарощувати обсяги виробництва і реалізації продукції; поліпшувати якість продукції (робіт, послуг); знижувати собівартість продукції; грамотно будувати договірні відносини із постачальниками, посередниками, покупцями та ін.; здійснювати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників; кваліфіковано здійснювати цінову політику на підприємстві; найдоцільніше вкладати одержаний раніше прибуток для досягнення оптимального ефекту; покращувати маркетингову систему на підприємстві.

Отже, для підвищення прибутку та рентабельності підприємства потрібно спиратися на комплексний техніко-економічний аналіз діяльності підприємства, що має на увазі: вивчення техніко-економічних показників роботи підприємства й організаційного рівня виробництва, використання виробничих потужностей і основних фондів, сировини і матеріалів, робочої сили, господарських зв'язків тощо [2].

Список використаних джерел:

1 Роль і місце прибутку в економіці підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.uaeconomic.com/ulens-1956-1.html>

2 Гарібян Т.А. Актуальність питань розробки напрямків підвищення прибутковості підприємства /Т.А. Гарібян, О.В. Мелень/ Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки», випуск 8/2014. – с. 91-94